

Asia: VN/7002/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Laki jätelain muuttamisesta

6 § Muut Määritelmät

-

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

BAT jakaa ministeriön huolen roskaantumisesta ja asianmukaisen laajennetun tuottajavastuun toteuttamisesta. BAT katsoo kuitenkin, että ehdotettu kansallinen lisäys ei ole tarkoituksenmukainen, sillä:

- Nikotiinipussit eivät ole SUP-direktiivin (EU) 2019/904 alainen tuote, sillä ne eivät ole direktiivin määritelmän mukaisia tupakkatuotteita, eikä niissä ole selluloosa-asetaatista valmistettua filtteriä.
- Ehdotus uhkaa asettaa tuotteet ja tuottajat epätasa-arvoiseen asemaan muihin jäsenmaihiin verrattuna, sillä ehdotus olisi yksipuolinen kansallinen lisäys, jota ei ole mukana muiden jäsenvaltioiden lainsäädännössä.
- Lisäksi ehdotus sisällyttää kaikki nikotiinipussit tuottajavastuun piiriin riippumatta siitä, sisältävätkö ne muovia, poistaa valmistajilta kaikki kannustimet innovoida ja kehittää muovittomia vaihtoehtoja. Tämä sotii direktiivin muovinkorvaustavoitetta vastaan.

Jos tuotteet kuitenkin lisätään tuottajavastuun piiriin, on tärkeää varmistaa, että direktiivin alkuperäisiä tavoitteita noudatetaan. Muovittomia tuotteita ei tulisi sisällyttää tuottajavastuun piiriin. Lisäksi nikotiinipussien kustannusvastuun tulisi olla merkittävästi alhaisempi, koska nämä tuotteet eivät kuulu SUP-direktiivin soveltamisalaan.

48 a § Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuu

-

48 b § Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista

Suomessa käytetyistä nikotiini- ja nuuskapusseista n. 70 prosenttia on tuotu maahan matkustajatuontina tai laittomasti, esim. salakuljettamalla tai verkkokaupan välityksellä. Kokonaismäärästä n. 30 prosenttia on nuuskaa, jonka myyminen Suomessa on kielletty tupakkalaissa (549/2016). Tiedot selviävät julkisilta paikoilta kerättyjen tyhjen myyntipakkausten tutkimuksesta [<https://yle.fi/a/74-20155173>]. Vastuu roskaamisesta ei siis oikeudenmukaisesti voi langeta lakeja noudattaville tuottajille ja maahantuojille.

Kustannusvastuun määrässä tulisi siksi huomioida vain se osuus tuotteista, jotka ovat tuotu Suomen markkinoille ja laillisesti Suomesta ostettuja.

48 d § Tuottajien kunnille maksaman korvauksen jakaminen tuoteryhmien ja tuottajien kesken

Jätelain muutoksessa on huomioitava se, etteivät lakeja noudattavat tuottajat ja maahantuojat joudu kantamaan niistä välinpitämättömille tai laitonta toimintaa harjoittaville toimijoille kuuluvaa vastuuta.

48 e § Valtioneuvoston asetus tuottajien kunnille maksamien korvausten laskentaperusteista

Asetuksessa määriteltävien laskentaperusteiden on oltava sekä läpinäkyviä että oikeasuhtaisia. Niihin tulisi sisällyttää standardoitu ja todennettavissa oleva menetelmä, jonka avulla voidaan osoittaa, kuinka suuri osa tuotteista on laillisesti hankittu Suomen markkinoilta. Tuottajien vastuun tulee rajoittua ainoastaan niihin tuotteisiin, jotka he itse ovat saattaneet markkinoille. Näin ollen laskentaperusteiden ei tule kattaa sellaisten tuotteiden osuutta, jotka ovat päätyneet markkinoille laittomasti.

48 f § Korvausmenettely

Ehdotettu siirtymä kustannusperusteisesta raportoinnista kiinteään korvausmalliin saattaa heikentää kuntien kannustimia tavoitella kustannustehokkaampia toimintatapoja jätehuollon toteuttamiseen. BAT suosittelee suoritusperusteisen raportoinnin tai tarkastusmekanismien säilyttämistä vastuunalaisuuden varmistamiseksi.

48 g § Kunnan selvitys toteutetuista jätehuolto- ja siivoustoimista

Esityksen mukaan kuntien ei tarvitse antaa selvitystä jätehuollon ja siivoustoimien kustannuksista, joka ei ohjaa kuntia tavoittelemaan kustannustehokkaampia toimintatapoja.

48 i § Kunnan velvollisuudet tupakkatuotteista ja nikotiinipusseista aiheutuvan roskaantumisen ennalta ehkäisemisessä

BAT katsoo, että nimenomaan neuvonta ja tiedottaminen ovat keskeinen osa roskaamisen ennalta ehkäisemistä.

51 § Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus

Roskaamisen ennaltaehkäisemiseksi kuluttajien valistamisella on olennainen osa. Siksi olisi keskeistä, että tuottajilla, joilla on tuottajavastuu, olisi myös oikeus osallistua roskaamisen ennalta ehkäisemiseen tiedottamalla ja neuvomalla.

Voimaantulo

Ehdotettu voimaantuloajankohta on ongelmallinen, sillä uusi tupakkalaki, johon nikotiinipussit sisällytettiin, ei ole tuolloin vielä kokonaisuudessaan tullut voimaan. BAT katsoo, että kansallisen lisäyksen tulisi astua voimaan vasta sen jälkeen, kun tupakkalain kaikki säännökset on saatettu täysimääräisesti voimaan.

Valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamien korvausten laskentaperusteista

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset kommenttinne asetusluonnokseen.

BAT katsoo, ettei nikotiinipusseja tulisi lisätä tuottajavastuun piiriin etenkin ehdotetulla tavalla, joka ei vastaa direktiivin muovinkorvaustavoitetta.

Mikäli tuotteet kuitenkin lisätään tuottajavastuun piiriin, on varmistettava, että viranomaisilla on mahdollisuus valvoa sekä määrätä seuraamuksia sellaisille tuottajille, jotka eivät noudata lakia tai jotka tuovat tuotteita maahan laittomasti ja näin ollen kiertävät tuottajavastuuta. Lisäksi kustannusvastuun tulisi olla selvästi alhaisempi, sillä tuotteet eivät kuulu SUP-direktiivin soveltamisalaan.

Muut kommentit

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kommenttinne esitysluonnokseen.

Nikotiinipussien mahdollisen kustannusvastuun tulisi olla selvästi alhaisempi kuin SUP-direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla tuotteilla. BAT katsoo kuitenkin, ettei nikotiinipusseja tulisi ylipäättään lisätä tuottajavastuun piiriin.

Hertzberg Tyko
British American Tobacco Finland Oy